

Rakovinu slinivky by měl zachytit screening rizikových jedinců

Program čeká na spuštění, každoročně zachrání desítky životů

Praha, 4. 11. 2021 – Lidé, kterým hrozí rakovina slinivky, by mohli pravidelně chodit na kontroly ke specialistům. Čtvrtá nejsmrtelnější rakovina postihne ročně 2 300 lidí, většinou starších 45 let. Většina z nich do roka umírá a jen 8 % přežije s nemocí více než pět let. U přibližně 10 % z celkově nemocných přitom lze vznik choroby předvídat – například kvůli tomu, že ji mají v rodině. Těch by se měl týkat screening, který by při pravidelných prohlídkách na specializovaných pracovištích odhalil změny na slinivce ve fázi, kdy s nimi jde ještě něco dělat. To, jestli se program opravdu uskuteční, závisí na zřízení sítě Center digestivní endoskopie, kterou domluvili s ministerstvem zdravotnictví a zdravotními pojišťovnami čeští gastroenterologové. Do startu chybí zapsání do vyhlášky ministerstva.

Gastroenterologové se o tom budou bavit na svém 7. kongresu, který startuje v online podobě 10. listopadu. „*Rakovina slinivky břišní patří mezi nejzákeřnější nádory vůbec, až do konce je prakticky bez příznaků, ve chvíli, kdy se projeví, je už pozdě. Neustále jí přibývá jak u nás, tak ve světě. Předpokládáme, že do roku 2030 půjde o nejčastější smrtelné onemocnění trávicího traktu vůbec,*“ říká doc. MUDr. Ondřej Urban, Ph.D., předseda České gastroenterologické společnosti. Česká republika je, co se výskytu rakoviny slinivky týče, dokonce na šestém místě v Evropě. Stav by měl zlepšit právě cílený screening. Vybraní lidé ve vysokém riziku by každoročně docházeli na jedno z 30 vysoce specializovaných endoskopických pracovišť, kde by jim slinivku kontrolovali zvlášť vyškolení endoskopisté. „*Na klasickém CT vyšetření vidíme nádor slinivky až od 2 centimetrů a to je pozdě, tehdy už jen 13 % pacientů přežije déle než pět let. Speciální gastroskop s ultrazvukovou sondou a vyškolený zkušený endoskopista, který ví, kam a na co se má dívat, umí odhalit nádor už v 5 milimetrech a tady je šance na úplné uzdravení pacienta. Statistiky praví, že když je nádor menší než 1 centimetr, přežívá pět let přibližně 40 % pacientů, jakmile je větší než 1 centimetr a menší než 2, přežije už pět let jen 20 % nemocných,*“ vysvětluje lékař. „*Přestože se takový nádor vyvíjí patnáct a více let, nijak se neprojevuje a není vidět. Na diagnostiku tak máme velmi úzké okno. Situaci nijak nepomáhá ani to, že lidé nemají až do poslední chvíle žádné potíže.*“

Proto se čeští experti na trávicí trakt inspirovali americkými studiemi, které jasně prokázaly snížení úmrtnosti ve skupině těch, kde se dal vznik nádoru předvídat. U všech sledovaných, kde lékaři nádor objevili, byl v operovatelném stadiu.

Podle gastroenterologů je důležité rizikové skupiny najít a dostat je na jedno z 30 specializovaných center digestivní endoskopie po celé republice, 20 jich v republice již existuje, 10 by mělo ještě vzniknout.

Mezi těmi, jichž by se screening měl týkat, jsou lidé, kteří mají rakovinu slinivky v rodině, nebo ti, kde se vyskytuje tzv. BRCA gen, jenž může za karcinom prsu, ale je také faktorem, který ke vzniku rakoviny slinivky silně přispívá. Dalšími adepty na pravidelné prohlídky jsou lidé s polypózním syndromem (v tlustém střevě nebo v jiných částech trávicí trubice se tvoří mnohočetné polypy) nebo jedinci, kteří trpí dlouhodobým zánětem slinivky. „*Potřebujeme také co nejvíce zkrátit interval mezi diagnózou a léčbou, chceme, aby se počítala na dny, a ne na týdny, jak je tomu doposud. Pro pacienty s rakovinou slinivky je důležitý každý den,*“ vysvětluje doc. Urban. Podle něj se rakovina

pankreatu u části nemocných občas projevuje předem, ale velmi netypicky. „Přibližně dva až tři roky před vznikem nádoru postihuje část lidí tzv. třetí typ cukrovky. Od prvního nebo druhého typu se liší. Člověk nepřibývá na hmotnosti, není tlustý, naopak má v těle málo tuku a ubývá mu svalová hmota. Nyní se v USA pracuje na vytipování speciálního markeru, podle něhož by bylo možné odhalit u takových diabetiků, zda jim nehrozí právě rakovina slinivky. Ale to bude trvat ještě roky,“ dodává lékař.

Mezi už viditelné příznaky nádoru slinivky patří například bolest břicha v okolí pupku, která někdy vystřeluje do zad, úbytek hmotnosti, zežloutnutí kůže a bělma či dlouhodobě zvýšená teplota. Do preventivních opatření gastroenterologové řadí nekouření, udržení hmotnosti v rozumných mezích, omezení červeného masa a uzenářských výrobků, střídmost v pití alkoholu a vyhýbání se nebezpečnému pracovnímu prostředí, zejména chemikáliím.

Kontakt pro novináře:

Mgr. Markéta Pudilová, market.pudilova@gmail.com, +420 776 328 470